

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าสิ่งทอและเครื่องแต่งกายต่อความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทานระดับโลก และการปรับตัวของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยในช่วงที่มีการทยอยยกเลิกโควตาภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Agreement on Textiles and Clothing: ATC) และ ภายหลังจากยกเลิกโควตา ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลการส่งออกเพื่อคำนวณดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) ของไทยเทียบกับประเทศส่งออกอื่น เพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งตลาดในตลาดโลก บทความนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) ในการวิเคราะห์ผลของการเปิดเสรีการค้าและการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทาน ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามกับผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย 12 บริษัท ผลการศึกษาพบว่าผู้ผลิตขนาดกลางและเล็กยังไม่สามารถปรับตัวได้ดี ในขณะที่ผู้ผลิตเสื้อผ้าขนาดใหญ่ที่ได้ลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ๆ พัฒนาความสามารถในการผลิตและการออกแบบ และ พยายามสร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับอุตสาหกรรมต้นน้ำ (สิ่งทอ) เพื่อเสนอบริการแบบครบวงจรแก่ลูกค้ามากขึ้น สามารถปรับตัวได้ อย่างไรก็ดี การปรับตัวในห่วงโซ่อุปทานการผลิตเครื่องแต่งกายในประเทศไทยยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น ภาครัฐและภาคธุรกิจจำเป็นต้องร่วมมือเพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงให้เข้มแข็งต่อไป

Abstract

This paper examines the effect of quota abolishment under the Agreement on Textiles and Clothing (ATC) on Global Value Chain (GVC) in apparel industry and the adjustment of Thai's producers during the ATC and after the quota-free regime. Based on textile and clothing export statistics between 1995 and 2004, we calculate Revealed Comparative Advantage (RCA) index in order to compare the competitiveness of Thailand's textile and garment industries with other major exporting countries. The authors adopt GVC framework to examine the effect of the quota-free on the Thai garment producers. Twelve companies were surveyed and research findings suggested that small and medium size producers faced more difficulty in their business after the quota abolishment. Big apparel manufacturers that have been investing in new technologies, e.g., automatic machines, information technology, computer-aided-design, and design, and undergoing strategic partnership with upstream firms in the supply chain can realize benefit after the quota abolishment. Government and private sector need to consolidate their effort to develop a more effective and closer relationship among industries in the supply chain.